

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ЗАБУДОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

УДК 631.8:633.857.79

**Бондар Б.О., здобувач вищої освіти освітнього ступеня “магістр”
спеціальності 201 “Агрономія”**

**Можарівська І.А., к.с.-г. н., доцент кафедри здоров'я природи
та якості харчових ресурсів**

**Кравченко Н.В., д.с.-г. н., професор кафедри здоров'я природи
та якості харчових ресурсів**

Державний університет “Житомирська політехніка”

**АГРОБІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РІПАКУ ОЗИМОГО ТА ЙОГО МІСЦЕ У
ПРОДОВОЛЬЧІЙ БЕЗПЕЦІ**

Виробництво ріпаку є стратегічно важливим напрямом сільського господарства України, оскільки ця культура має багатофункціональне застосування та може стати ключовим елементом для забезпечення продовольчої безпеки та енергетичної незалежності країни. Ріпак не лише є основним джерелом олії для харчової промисловості, але й має величезний потенціал як сировина для виробництва біопалива, зокрема біодизелю. Завдяки високому вмісту олії (до 50 %), білка та амінокислот, ріпак займає важливе місце на ринку олійних культур, забезпечуючи зростання попиту на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Економічне значення ріпаку для аграрного сектору України є багатогранним. Вирощування ріпаку сприяє диверсифікації аграрного виробництва, знижує залежність від традиційних культур, таких як соняшник, і надає можливість для розвитку нових ринків, зокрема для біопаливної продукції. Біодизель, отриманий з ріпаку, допомагає зменшити викиди парникових газів і знижує залежність від імпортованих енергоносіїв. Таким чином, ріпак є важливим фактором для енергетичної безпеки країни. Зважаючи на зростаючий попит на ріпакову олію та біопаливо в глобальному контексті, Україна має всі передумови для розширення виробництва цієї культури. Завдяки сприятливим кліматичним умовам і наявності значних площ сільськогосподарських угідь, країна може стати одним із лідерів у виробництві ріпаку не лише в Європі, а й у світі. Це дозволяє реалізувати потенціал для розвитку сільськогосподарських кластерів, створення нових робочих місць, покращення інфраструктури та залучення інвестицій у сільськогосподарський сектор.

Проте, незважаючи на високий потенціал ріпаку, розвиток його виробництва в Україні стикається з кількома проблемами. Однією з основних причин недостатньої продуктивності озимого ріпаку є відсутність достатніх досліджень біологічних і генетичних характеристик нових сортів і гібридів. Технології вирощування цієї культури в Україні залишаються недостатньо розробленими, що негативно позначається на урожайності і стабільності виробництва. Зокрема, варто детальніше вивчити реакцію ріпаку на різні агрометеорологічні фактори, таких як зміни клімату, а також ефективність використання нових добрив та засобів захисту рослин.

Крім того, особливу увагу слід приділити адаптації сортів ріпаку до змінюваних кліматичних умов, таких як посухи або підвищення температури. Зміни клімату можуть значно вплинути на врожайність, що потребує запровадження нових агротехнічних рішень та удосконалення селекційних робіт. Це передбачає інтеграцію передових наукових розробок, зокрема в галузі генетики, біотехнології та агрономії, для створення стійких до стресових факторів сортів ріпаку.

Оскільки ріпак активно експортується в країни Європи та Азії, існує великий потенціал для розширення експорту ріпакової олії та біопалива. Це також відкриває нові можливості для українських агровиробників щодо залучення інвестицій у сектор, розвитку переробної інфраструктури та створення додаткових робочих місць. З огляду на це, Україна має всі передумови для становлення ріпаку як однієї з провідних культур у сільському господарстві країни. Однак для досягнення цього потенціалу необхідно вирішити низку наукових і практичних питань, зокрема, щодо підвищення ефективності технологій вирощування ріпаку, удосконалення сортової бази та впровадження інноваційних методів для боротьби з негативними наслідками змін клімату. Такий підхід дозволить не тільки покращити внутрішнє виробництво, але й зробить Україну одним із провідних постачальників ріпакової продукції на міжнародних ринках.

Висновок: ріпак озимий є однією з найбільш перспективних сільськогосподарських культур, що відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки України та багатьох інших країн. Його агробіологічні особливості, такі як висока зимостійкість, здатність до накопичення олії в насінні та позитивний вплив на структуру ґрунтів, роблять його незамінним елементом сівозміни, що сприяє стабільному виробництву високоякісних олій та кормових продуктів.